

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
aplinkos ministro
2014 m. rugpjūčio 28 d.
įsakymu Nr. D1-699

VILKO (*CANIS LUPUS*) APSAUGOS PLANAS

2014 m.

I. VILKO, JO POPULIACIJOS, BUVEINĖS APRAŠYMAS

1. Vilko apibūdinimas

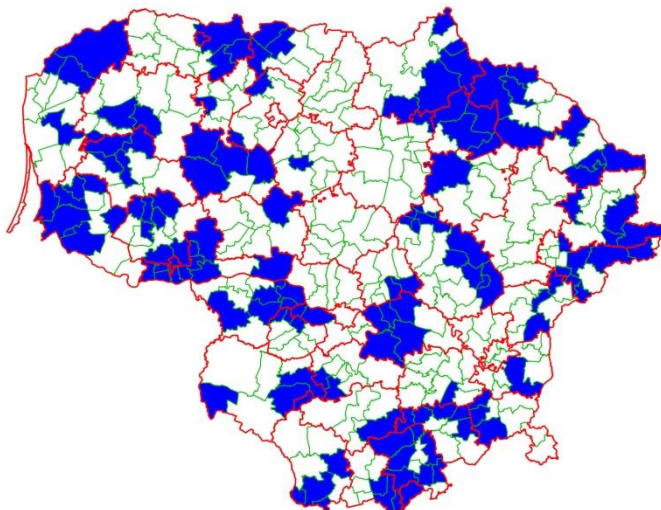
1. Pilkasis vilkas (*Canis lupus*) priskiriamas plėšriųjų žinduolių būriui (*Carnivora*), šuninių (*Canidae*) šeimai. Lietuvoje gyvena porūšis *Canis lupus lupus* Linnaeus, 1758. Vilkas – tai stambiausias natūralioje laukinėje gamtoje gyvenantis šuninių šeimos atstovas. Gyvūno išvaizda išsiskiria storu, raumeningu kaklu (senesni patinai turi ilgesnių plaukų karčius), ilgokomis kojomis, ilgu, nenusmailėjančiu snukiu, trikampiškėmis nedidelėmis ausimis, nuleista ir tiesia uodega, kuri apaugusi ilgesniais plaukais. Kailio spalva nevienoda, gali būti įvairūs pilkos, rusvos, juodos ir gelsvos spalvų deriniai. Patinai yra stambesni už pateles. Vidutinis suaugusio patino svoris 45 kg, vidutinis kūno ilgis 124 cm.

2. Vilko buveinės aprašymas

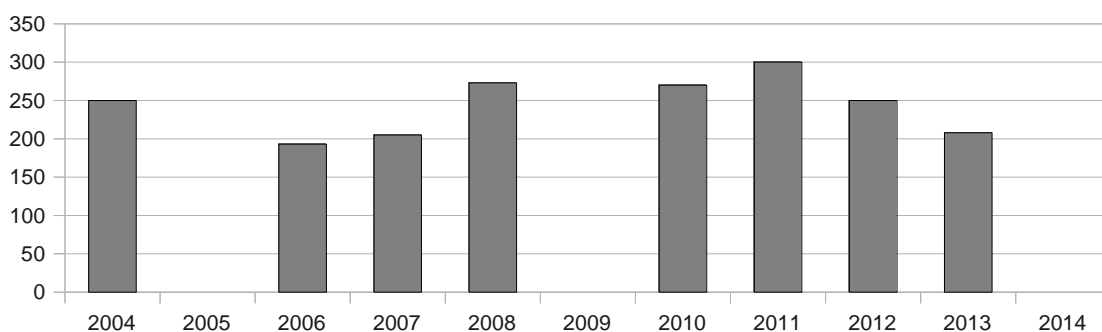
2. Vilkai yra vietinė, Lietuvoje gyvenanti rūšis, prisitaikanti prie įvairių buveinių gali gyventi ir vesti jauniklius pačiomis įvairiausiomis sąlygomis. Vilkai gali sėkmingai gyventi žmogaus pakeistame kraštovaizdyje. Lietuvos miškų fragmentacija, besiplečianti rekreacija ir ūkinė veikla bei kitos aplinkos sąlygos lėmė vilkų gyvenamų vietų pasirinkimą. Vilkams Lietuvoje priimtinausi I-os miškų grupės (rezervatiniai) miškai, pelkės ir dideli nefragmentuoti miškų masyvai, kur yra maistas, vanduo, saugios vietos poilsui ir guoliui.

3. Vilkų paplitimas, gausumas ir jų pokyčiai Lietuvoje

3. 1993-1999 m. vilkai buvo paplitę beveik visoje teritorijoje. Vilkų paplitimo teritorija Lietuvoje nuo 2000 iki 2005 m. mažėjo (2000-2002 m. apėmė 80 procentų šalies teritorijos, 2003 m. – 70 proc., 2004 m. – 60 procentų) 2006-2011 m. laikotarpyje vilkų pasiskirstymas darėsi tolygesnis, fragmentiškumas mažėjo. 2010 m. vilkų pėdsakai iš 412 girininkijų (kuriose vyko apskaita) buvo aptikti 111 (26,9 procentų), 2011 m. atlikus apskaitą 352 girininkijose, vilkai aptikti 111-oje (31,5 procentai). 2012 m. atlikus apskaitą 354 girininkijose vilkai aptikti 109-iose (30,8 procentų). Per pastarąjį dešimtmetį (2004-2013 metus) pagal atliktas vilko populiacijos apskaitas pagal pėdsakus Lietuvoje gyveno ne mažiau kaip 200-300 vilkų. Manoma, kad šiuo metu Lietuvoje yra apie 60–70 vilkų šeimų. 2012 metais Vilkų populiacijos gausos reguliavimo plane nustatyta šalyje palaikyti ne mažesnę nei 250 vilkų populiaciją.

1 pav. Vilkų paplitimas Lietuvoje 2013 metais.

2 pav. Vilkų skaičiaus kitimas Lietuvoje 2004-2014 m. (2004 m. apskaita vykdyta pusėje Lietuvos miškų, rezultatas gautas ekstrapoliuojant visam plotui; 2006-2008 ir 2010-2012 metais apskaitos vykdytos valstybiniuose miškuose, 2008 metų rezultatas gautas ekstrapoliuojant visam plotui; 2013 m. apskaita vykdyta visoje šalies teritorijoje, duomenys apie pėdsakus pirmą kartą žymėti ir žemėlapiuose, taikyta geografinė duomenų analizė; 2005, 2009 ir 2014 metais apskaitos nevykdytos).

4. Vilkų paplitimas, populiacijos dydis, buveinių užimamas plotas ir pokyčiai Europoje ir(ar) visame areale

4. Centrinėje ir šiaurinėje Europoje dalyse vilkai buvo išnaikinti XIX a. ir XX a., po Antrojo pasaulinio karo. Jie išliko pietų Europos šalyse (Portugalijoje, Ispanijoje, Italijoje ir Graikijoje), Suomijoje ir Rytų Europoje. 1980 m. vilkų paplitimas Europoje buvo mažiausias, tačiau per pastaruosius keliolika metų populiacija po truputį gausėja ir plinta. Didžiausia vilkų populiacija yra Rytų Europos šalyse ir Balkanų pusiasalyje. Centrinėje ir Vakarų Europoje vilkai daugiausia paplitę kalnuotose vietovėse, kur žmonių tankumas yra mažesnis ir vykdoma mažiau ūkinės veiklos. Vilkų paplitimas čia yra labai nepastovus, išlikusios vilkams tinkamos teritorijos mažos ir izoliuotos. Trys mažesnės subpopuliacijos išskiriamos Iberijos pusiasalyje, Skandinavijoje ir Italijoje-Prancūzijoje.

5. Lietuvoje gyvenantys vilkai sudaro bendrą Baltijos populiaciją su Latvijos, Estijos, šiaurės-rytų Lenkijos, Baltarusijos ir vakarinių Rusijos regionų vilkais. Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje vilkų populiacijos gausos kitimo dinamika pagal oficialią statistiką yra panaši.

6. Latvijoje po medžioklės sezono vilkų lieka ne daugiau, nei 200-300 individų (sumedžiojama apie 200-300 vilkų per sezoną). Latvijos vilkų apsaugos plane nustatytas tikslas palaikyti 300-500 individų populiaciją. Baltarusijos vilkų populiacijos valdymo plano projekte nurodoma, kad 2006-2008 metais šalyje gyveno 834 vilkai, sudarantys 195 šeimas, tačiau numatoma populiaciją sumažinti iki 72 šeimų (504 vilkai po reprodukcijos). Estijos stambiųjų plėšrūnų apsaugos ir valdymo plane 2012-2021 metams nurodyta, kad 2010 metais šalyje buvo 24 vilkų šeimos (apie 230 individų rudenį), numatyta išlaikyti 15-25 reprodukuojančias šeimas (150-250 individų rudenį, prieš medžioklės sezono pradžią). Lenkijoje neribojamas vilkų skaičius (išskyrus probleminių individų medžioklę) ir jų paplitimas. Todėl vienai stambiausių Europos vilkų populiacijų įtakos turi ir vilkų gausos reguliavimo priemonės, o migracija tarp kaimyninių šalių yra svarbus faktorius įtakojantis Baltijos vilkų populiacijos gyvybingumą.

1 lentelė. Vilkų populiacijų dydžiai Europoje 2012 metais (be Baltarusijos ir Rusijos vilkų apskaitų duomenų) pagal šio plano 31 punkte nurodytą mokslinių tyrimų ataskaitą.

Populiacija	Šalys	Dydis (2012 m.), vnt.	Tendencija
Skandinavijos	Norvegija, Švedija	260-330	Didėjanti
Karelijos	Suomija	150-165	Mažėjanti
Baltijos	Estija, Latvija, Lietuva, Lenkija	870-1400	Pastovi

Centrinės Europos žemumų	Vokietija, Lenkija	36 šeimos	Didėjanti
Karpatų	Slovakija, Čekija, Lenkija, Rumunija, Vengrija, Serbija	3000	Pastovi
Dinarų-Balkanų	Slovėnija, Kroatija, Bosnija ir Hercegovina, Juodkalnija, buvusi Jugoslavijos Respublika Makedonija, Albanija, Serbija (su Kosovu), Graikija, Bulgarija	3900	Pastovi
Alpių	Italija, Prancūzija, Šveicarija, Austrija, Slovėnija	280	Didėjanti
Apeninų pusiasalio	Italija	600–800	Pastovi
Iberijos šiaurės vakarų	Ispanija, Portugalija	2500 (2007 m.)	Mažėjanti
Sierra Morena	Ispanija	1 šeima	Mažėjanti

5. Vilkų veisimosi biologija

7. Lytiškai vilkai subręsta antrųjų gyvenimo metų gale. Vilkų ruja trunka nuo sausio pabaigos iki kovo vidurio. Nėštumo trukmė 62–63 dienos. Dauguma jauniklius veda nuo balandžio pabaigos iki gegužės vidurio, nors pasitaiko ir ankstesnių arba vėlyvesnių vadų. Atsiveda nuo 1 iki 9 vilkiukų. Mažų vilkiukų mirtingumas paprastai yra didelis – tik nedidelė dalis jauniklių išgyvena vienerius metus ar daugiau. Belovežo girioje 50 proc. vilkiukų neišgyvena pirmųjų 3 mėnesių, 65 proc. nesulaukia vienerių metų. Latvijos tyrimų duomenimis, vienerių metų sulaukia tik 11,2 proc. atvestų jauniklių.

8. Pagrindinis vilkų socialinis darinys yra šeima. Šeimą paprastai sudaro vadinamoji *alfa* vilkų pora, jų šiumečiai jaunikliai ir vilkai iš ankstesnių vadų. Dažniausiai tik *alfa* patelė atsiveda jauniklių. Vidutinis šeimos dydis Europoje yra 7 (2–15) vilkai, jis priklauso nuo vilkų gyvenimo sąlygų, populiacijos tankumo, medžioklės intensyvumo ir kitų veiksnių. Tikslių duomenų apie Lietuvos vilkų šeimos dydžius nėra. Medžiotojų apklausomis paremtais tyrimais nustatyta, kad vidutinis Lietuvos vilkų skaičius šeimoje yra 3–4. Dalį populiacijos sudaro pavieniai vilkai – nuo šeimos atsiskyre jauni vilkai, ieškantys teritorijos ir poros, šeimos narių netekę arba prie šeimų nepritapę vilkai.

9. Lietuvos vilkų populiacijos genetinė įvairovė yra ne mažesnė nei kitose Europos šalyse, tačiau tyrimai šioje srityje nepakankami.

6. Vilkų mityba, migracija, žiemojimas ir migravimas

10. Būdamas plėšrūnas, vilkas ekosistemoje užima aukščiausią mitybinę grandį. Pagrindinę raciono dalį Lietuvoje paprastai sudaro vietovėje dominuojantys kanopiniai. Taip pat nemažą dalį sudaro bebrai. Smulkūs graužikai paprastai sudaro 2–10 procentų vilkų maisto, dažniau jais minta jauni vilkai. Taip pat vilkai gali misti kiškiais, smulkesniais plėšrūnais, paukščiais, ropliais, uogomis ir vaisiais. Vilkų grobiu tampa ir ūkiniai gyvūnai. Lietuvoje žiemą vilkai neretai badauja.

11. Vilkų daroma įtaka pagrindinio jų grobio populiacijai nėra vienareikšmė. Vilkai paprastai pirma sumedžioja susirgusius ir nusilpusius žvėris, taip sustiprindami grobio populiaciją. Taip pat vilkai gali reikšmingai paveikti izoliuotų grobio populiacijų gausą. Tačiau šis poveikis yra abipusis (mažėjant grobio, mažėja ir vilkų skaičius), o dalinis ar visiškas grobio populiacijos išnaikinimas paprastai tikėtinas tik tada, kai prisideda kiti faktoriai (medžioklė, gaisrai, kitos grobio populiacijai nepalankios sąlygos).

12. Lietuvoje vilkas natūralių priešų neturi. Jo konkurentais dėl maisto gali būti lapės, usūriniai šunys, dėl dvėselienos – šernai, krankliai.

13. Vilkai yra teritoriniai gyvūnai – šeima turi savo teritoriją, kurią gina nuo kitų vilkų. Lietuvoje nėra tirta, kokią teritoriją užima vilkų šeima, tačiau, gretimų šalių duomenimis, lygumų miškingose vietovėse vilkų šeima gali užimti apie 100–300 km² plotą. Šeimos užimamos teritorijos

dydis priklauso nuo vilkų paplitimo, grobio gausos ir kitų veiksnių. Teritorinis gyvenimo būdas ir socialinis elgesys yra vilkų gausos savireguliacijos veiksniai, taip pat lemiantys jų plitimą į gretimas vietas. Tinkamų teritorijų skaičius riboja vilkų šeimų kiekį konkrečioje vietovėje, socialinis elgesys riboja jaunikius atsivedančių patelių skaičių, o nuo šeimų atsiskyre vilkai, ieškodami sau teritorijos, plinta į aplinkines sritis.

7. Vilko rūšies nacionalinis ir tarptautinis teisinis statusas

14. Lietuva 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. I-985 „Dėl Biologinės įvairovės konvencijos ratifikavimo“ prisijungė prie Jungtinių Tautų biologinės įvairovės konvencijos. Šios konvencijos tikslas yra užtikrinti biologinės įvairovės išsaugojimą, ir ją pasirašiusios šalys įsipareigoja imtis tam reikiamų priemonių.

15. Lietuvoje vilkas priskiriamas prie saugomų rūšių, kadangi Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos konvencijos (Berno konvencijos) ratifikavimo“ 1996 m. birželio 11 d. ratifikuota Berno konvencija. Šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalis numato, kad vilkams taikomos ne Konvencijos II priedėlyje, o III priedėlyje numatytas apsaugos režimas. Dėl šios priežasties Lietuvai yra netaikomas Berno konvencijoje įtvirtintas draudimas medžioti vilkus.

16. Lietuva 2001 m. gegužės 22 d. Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos ratifikavimo“ ratifikavo Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvenciją. Pagal šią konvenciją, vilkas yra įtrauktas į II priedą – rūšių, kurioms gali grėsti išnykimas ir būtina griežtai reguliuoti jiems priklausančių egzempliorių prekybą ir riboti rūšims priklausančių egzempliorių naudojimą, kuris nesuderinamas su jų išlikimu.

17. Lietuvos vilkų populiacija įrašyta į 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 2 tomas, p. 102) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2006 m. lapkričio 20 d. Tarybos direktyva 2006/105/EB (OL 2006 L 363, p. 368) (toliau – Buveinių direktyva) V priedą, Europos bendrijos svarbos rūšių, kurių ėmimui iš gamtos ir naudojimui gali būti taikomos tvarkymo priemonės, sąrašą.

18. Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir Sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (OL 2003 L 236, p. 33) II priedas numato Buveinių direktyvos teksto pakeitimus, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos vilkų populiacijos įtraukiamos ne į Buveinių direktyvos II ir IV priedus, o į Buveinių direktyvos V priedą, kas leidžia vilkų populiacijos gausos valdymą medžioklės būdu.

19. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. birželio 7 d. įsakymu Nr. D1-284 „Dėl aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 12 d. įsakymo Nr. 592 „Dėl duomenų kaupimo apie Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšis“ pakeitimo“ vilkas įtrauktas į Europos bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių, kurių ėmimui iš gamtos ir naudojimui gali būti taikomos tvarkymo priemonės, sąrašą.

20. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 258 „Dėl Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo“ patvirtintose Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėse nustatyta, kad:

20.1. vilkas yra priskiriamas prie stambiosios medžiojamosios faunos;

20.2. vilkus galima medžioti nuo spalio 15 d. iki balandžio 1 d. (išnaudojus nustatytą vilkų sumedžiojimo limitą, vilkų medžiojimo sezonas nutraukiamas anksčiau);

20.3. vilkų naudojimas ribojamas nustatant sumedžiojimo limitą, kurį Lietuvos Respublikoje tvirtina Aplinkos ministerija, atsižvelgusi į mokslininkų pateiktas rekomendacijas.

21. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. lapkričio 21 įsakymo Nr. D1-994 „Dėl Lietuvos saugomoms rūšims ir jų buveinėms padarytos žalos apskaičiavimo indeksuotų bazinių tarifų 2012 m. patvirtinimo“, 5 punktą nustato, kad už sunaikintus į Europos bendrijos svarbos

gyvūnų ir augalų rūšių sąrašus įrašytus žinduolius, kurie neįrašyti į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, nustatomas indeksuotas bazinis 1063 Lt tarifas.

22. Vilkas visose Baltijos šalyse yra medžiojamas, limitų sistema vilkų medžioklei reguliuoti Estijoje įvesta 2002 m., Latvijoje – 2004 m., o Lietuvoje – 2005 m.

23. Lenkijoje vilkas yra įtrauktas į Buveinių direktyvos II ir V priedus, todėl jam steigiamos Natura 2000 teritorijos, tačiau yra leidžiama medžioklė kitose teritorijose. Vilkų medžioklė vykdoma tik probleminių individų atveju.

24. Baltarusija yra pasirašiusi Jungtinių Tautų biologinės įvairovės konvenciją bei Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvenciją (CITES). 2009 metų vilkų populiacijos valdymo plane numatyta vilkų medžioklę zonuoti, išskiriant regionus, kur vilkai naikintini, kur medžiojami ir kur saugomi.

II. VILKŲ POPULIACIJOS BŪKLĖS IR BUVEINĖS ĮVERTINIMAS

8. Populiacijos dydžio ir paplitimo vertinimas

25. Lietuvos vilkų populiacijos būklė (dydis ir paplitimas) vertinama taip:

25.1. kasmet medžioklės plotų naudotojų atliekama apskaita Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėse nustatyta tvarka;

25.2. Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos kasmet organizuojama vilko populiacijos apskaita valstybiniuose miškuose ir rezervatuose pagal šio plano 1 priede nurodytą Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus metodiką (toliau – dalinė vilkų apskaita). Pagal dalinės apskaitos metu surinktus duomenis įvertinama populiacijos gausos kitimo tendencija. Vilkų apskaitą valstybiniuose miškuose vykdo valstybės įmonių miškų urėdijų ir valstybinių gamtinių rezervatų direkcijų darbuotojai. Apskaitose gali dalyvauti kitų saugomų teritorijų direkcijų darbuotojai, medžiotojai, nevyriausybinių organizacijų atstovai ar kiti norintys asmenys.

26. Siekiant tiksliau įvertinti vilkų populiacijos dydį visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, vilkų populiacijos apskaita ne rečiau kaip 5 metai atliekama ir privačiuose miškuose. Šios apskaitos atlikimą organizuoja Aplinkos ministerija.

27. Apskaitų atlikimas, gautų duomenų apibendrinimas ir mokslinių išvadų parengimas gali būti finansuojamas valstybės biudžeto, Aplinkos apsaugos rėmimo programos ir kitų fondų ar programų lėšomis.

9. Grėsmės ir ribojantys veiksniai

28. Pagrindinės vilkų populiacijai ir jos apsaugai Lietuvoje kylančios grėsmės yra tarpusavyje susijusios. Grėsmių sąrašas, aktualumas ir įtaka populiacijai gali kisti dėl įvairių aplinkybių, kurių dalis nėra susijusios su vilkų populiacijos valdymu (pavyzdžiui, miškingumo ar kanopinių žvėrių gausos pokyčių).

3 lentelė. Grėsmių vilkui apibendrinimas.

Grėsmė	Aprašymas
Nepagrįstai didelio limito nustatymas	Grėsmės poveikis didelis, aktualumas Lietuvos vilko populiacijai vidutinis. Nepagrįstai didelio limito nustatymo grėsmė susijusi su tikimybe, kad sumedžiojimas viršys populiacijos atsistatymo ir/ar augimo potencialą bei pažeis populiacijos socialinę struktūrą, jeigu pervertinamas populiacijos dydis. Pagrindinis rizikos faktorius – neteisingai įvertinta populiacijos būklė, dinamika ir perspektyvos, o tai tiesiogiai priklauso nuo populiacijos stebėsenos (vykdomų apskaitų) ir ilgamečių tendencijų analizės. Galima grėsmės išsipildymo pasekmė – reikšmingas populiacijos gausos ir/ar paplitimo sumažėjimas, kuris gali neigiamai paveikti populiaciją, jos išlikimą. Pagrindiniai grėsmės sumažinimo būdai – kuo patikimesnė populiacijos stebėseną (apskaitos), adekvatus medžioklės reguliavimas, tendencijų stebėjimas ir reagavimas į neigiamus pokyčius.
Brakonieravimas	Grėsmės poveikis didelis, aktualumas Lietuvos vilko populiacijai nenustatytas. Brakonieravimas gali lemti, kad dalis iš populiacijos išimtų individų bus nefiksuojama jokiose apskaitose. Tai sudarys papildomas paklaidas vertinant su medžiokle susijusių valdymo

	<p>sprendimų adekvatumą, vertinant populiacijos būklę ir kitimo tendencijas.</p> <p>Pagrindiniai grėsmės sumažinimo būdai – visuomenės (ypač medžiotojų ir ūkininkų) švietimas apie tikrąją vilkų reikšmę (tiek žalą, tiek naudą), nepakantumo brakonieriavimui ugdymas, griežta trofėjų apskaita, efektyvi kontrolė ir baudų skyrimas.</p>
Buveinių stoka ir fragmentacija	<p>Grėsmės poveikis vidutinis, aktualumas Lietuvos vilko populiacijai mažas.</p> <p>Lietuvoje vilkas yra miškingų teritorijų gyventojas, todėl tinkamų buveinių stokos ir fragmentacijos grėsmė labiausiai susijusi su miškų fragmentacija ir trikdymu.</p> <p>Mažėjant tinkamiausių buveinių, vilkai užima mažiau tinkamas – labiau sukultūrintas, su intensyvesne žmogaus veikla – tačiau dėl laukinio grobio stokos daugiau ūkinių gyvūnų tampa vilkų grobiu. Dėl to mažėtų vilkų priimtinas visuomenės akyse, o tai jau būtų grėsmė ilgalaikiam vilkų išlikimui Lietuvoje.</p> <p>Pagrindiniai grėsmės sumažinimo būdai yra susiję su miškingumo didinimu, I ir II miškų grupės miškų išsaugojimu.</p>
Mitybinės bazės stoka	<p>Grėsmės poveikis didelis, aktualumas Lietuvos vilko populiacijai mažas.</p> <p>Dėl natūralių priežasčių kilęs mitybinės bazės sumažėjimas paprastai lemia vilkų populiacijos sumažėjimą, persiorientavimą į kitų rūšių medžioklę</p> <p>Mitybinės bazės stoka gali atsirasti dėl natūralių kanopinių žvėrių gausos pokyčių (kanopinių žvėrių ligos, kanopinių žvėrių sumažėjimas dėl buveinių pokyčių), dėl vilkų gausos pokyčių, dėl tiesioginės žmogaus įtakos kanopinių populiacijoms (medžioklė ir brakonieriavimas).</p> <p>Pagrindiniai grėsmės sumažinimo būdai – kanopinių žvėrių, kurie Lietuvoje sudaro vilkų mitybos pagrindą, medžioklės reguliavimas.</p>
Trikdymas	<p>Grėsmės poveikis vidutinis, aktualumas Lietuvos vilko populiacijai vidutinis.</p> <p>Vilkai paprastai renkasi mažesnio ūkinio ir rekreacinio naudojimo intensyvumo, rečiau apgyvendintas ir toliau nuo pagrindinių transporto magistralių esančias miškingas teritorijas.</p> <p>Galima išskirti laikiną trikdymą (medienos ruoša, rekreacija ir turizmas, medžioklė) ir nuolatinį trikdymą (urbanizuotų ar urbanizuojamų teritorijų ir susisiekimo infrastruktūros keliamas trikdymas).</p> <p>Ribojant laikiną trikdymą reikia atsižvelgti į tai, kad vilkai jam yra jautriausi rujos ir jauniklių atsivedimo bei auginimo (pirmus mėnesius) metu.</p>
Žūtys keliuose ir dirbtiniai plitimo barjerai	<p>Grėsmės poveikis mažas, aktualumas Lietuvos vilko populiacijai mažas.</p> <p>Ši grėsmė daugiausia susijusi su autotransporto infrastruktūra. Užsienio šalyse darytuose tyrimuose nustatyta, kad vilkai gali nesunkiai kirsti ir kelių juostų magistrales, pereiti kitiems gyvūnams skirtomis perėjomis. Tačiau turėdamas pasirinkimą vilkas rinksis kryptį, kur nereikės įveikinti tokių kliūčių. Todėl galimas ilgalaikis efektas, kad toliau vystantis infrastruktūrai ir intensyvėjant transportui tam tikros teritorijos taps mažiau patrauklios ir sunkiau apgyvendinamos vilkų.</p> <p>Pagrindinis grėsmės sumažinimo būdas – įrenginėti gyvūnams skirtas perėjas virš kelių (bendrai visiems stambiesiems žinduoliams).</p>
Neigiamas visuomenės požiūris	<p>Grėsmės poveikis didelis, aktualumas Lietuvos vilko populiacijai didelis.</p> <p>Neigiamas visuomenės požiūris į vilką yra viena pagrindinių grėsmių, nors ji ir nėra tiesioginė. Jei visuomenė, o ypač ūkininkai, laikys vilką kenkėju, jokios kitos grėsmių mažinimo priemonės nebus pakankamai efektyvios ir ne leis pasiekti užsibrėžtų ilgalaikių tikslų.</p> <p>Pagrindinės neigiamo požiūrio į vilkus priežastys – daroma žala gyvūnų augintojams ir baimė dėl tiesioginės grėsmės žmogui. Visais šiais atvejais svarbiau yra ne faktais ar moksliniais tyrimais patvirtinta tikrovė, o įsivaizduojama grėsmė ir žala, kurie dažnai yra perdujami dėl žinių stokos ir dėl neigiamo kultūrinio vilkų įvaizdžio.</p> <p>Grėsmė mažintina nuolat šviečiant visuomenę, ypač pagrindines suinteresuotas visuomenės grupes, vaikus ir jaunimą, visapusiškai pristatant tiek vilkų naudą, tiek tikrąją jo daromą žalą ar keliamą grėsmę</p>
Hibridizacija su šunimis	<p>Grėsmės poveikis vidutinis, aktualumas Lietuvos vilko populiacijai mažas.</p> <p>Morfologiškai nustatyti pavieniai vilkų ir šunų hibridų atvejai Lietuvoje.</p> <p>Nors paprastai vilkai yra nepakantūs šunims, tačiau galimas ir natūralus kryžminimasis arba neteisėtas žmogaus organizuotas sukryžminimas. Laikoma, kad hibridai yra pavojingesni už vilkus. Ypač pavojingi – žmogaus sukryžminti hibridai, paleisti ar pabėgę į laisvę. Pagal atliktus tyrimus, hibridų tarp Lietuvos vilkų pasitaiko retai.</p> <p>Pagrindinis grėsmės mažinimo būdas – užtikrinti efektyvią kontrolę, kad nelaisvėje laikomi vilkai nebūtų kryžminami su šunimis, o turimi hibridai – sterilizuoti ir patikimai laikomi nelaisvėje.</p> <p>Patikimai nustatyti, kad laisvėje gyvenantis vilkas yra hibridas nėra paprasta, nebent jis elgiasi išskirtinai nenatūraliai arba turi nenatūralius vilkui morfologinius požymius. Todėl tiesioginių priemonių kovoti su šia grėsme beveik nėra. Netiesioginis būdas – užtikrinti sveiką vilkų populiaciją, kuri, tikėtina, pati apsaugos nuo hibridų. Tiesioginė priemonė (sumedžiojimas) taikytina tuo išskirtiniu atveju, kai galima patikimai nustatyti, kad vilkas tikrai yra hibridas ir</p>

	kelia padidintą grėsmę.
Ligos	Grėsmės poveikis vidutinis, aktualumas Lietuvos vilko populiacijai nenumatytas. Vilkų populiacijos gyvybingumui ir išlikimui grėsmę keliančių ligų išplitimo grėsmė turimais duomenimis yra nedidelė. Pasiutligės atvejai pastaraisiais dešimtmečiais yra labai reti. Užsikrėtimas parazitais nors ir įprastas, tačiau to įtaka visai populiacijai netirta.

10. Moksliniai tyrimai ir inventorizacija

29. Vilkų biologijos ir ekologijos tyrimai Lietuvoje pradėti penktajame dešimtmetyje. Vilko mityba paskutinį kartą tyrinėta 2004-2012 metų laikotarpiu. Nuo 2004 metų atliekami inventorizaciniai vilkų tyrimai (paplitimas, skaitlingumas, genetinė populiacijos struktūra), užsakomi ir finansuojami Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos. Vilkų monitoringas, atliekamas pagal Aplinkos apsaugos agentūros užsakymus, vykdytas kelis kartus, paskutinis jų 2008 metais. Duomenys apie mokslinius tyrimus ir jų rezultatų skelbimą pateikti šio plano 4 lentelėje.

30. Vilkų populiacijos valdymo ir ekologijos mokslinių tyrimų apibendrinimas pateiktas Kalgario universitete išleistoje monografijoje apie pasaulio vilkus, kurioje Baltijos šalims skirtas skyrius: Jedrzejewski, W., Jedrzejewska, B., Andersone-Lilley, Z., Balčiauskas, L., Mannil, P., Ozolins, J., Sidorovich, V. E., Bagrade, G., Kubarsepp, M., Ornicans, A., Nowak, S., Pupila, A., Zunna, A. 2010. Synthesizing wolf ecology and management in Eastern Europe: similarities and contrasts with North America / The world of wolves: new perspectives on ecology, behaviour and management / ed. by M. Musiani, L. Boitani, P.C. Paquet. University of Calgary Press. P. 207–233.

31. Aktualiausi duomenys apie vilkų populiacijų būklę ir valdymą Europoje pateikti ataskaitoje: Petra Kaczensky, Guillaume Chapron, Manuela von Arx, Djuro Huber, Henrik Andren, and John Linnell (Editors). 2012. Status, management and distribution of large carnivores – bear, lynx, wolf & wolverine – in Europe.

32. Vilkų moksliniai tyrimai atlikti 1958–2010 metais pateikti šio plano 2 priede.

III. VILKO RŪŠIES PALANKIOS APSAUGOS BŪKLĖS APIBRĖŽIMAS

33. Palanki vilko rūšies apsaugos būklė apibrėžiama tokiais kriterijais:

33.1. populiacija stabili (ne mažesnė kaip 250 individų) arba gausėjanti ir populiacijos naudojimo apimtys nesukelia grėsmės rūšies ilgalaikiam išlikimui;

33.2. rūšies arealas šalyje nemažėja ir nėra tikėtina, kad sumažės ateityje, o vilkų individai reguliariai sutinkami ne mažiau kaip 60 procentų Lietuvos teritorijos;

33.3. rūšies buveinė yra pakankamai didelė, jos esama fragmentacija, rūšies trikdymas buveinėje ir kiti specifiniai buveinės požymiai užtikrina, kad populiacija išliks gyvybinga ilgą laiką ir nėra tikėtina, kad šie specifiniai buveinės požymiai pablogės ateityje.

IV. VILKO POPULIACIJOS NAUDOJIMAS IR GAUSOS REGULIAVIMAS

34. Vilkų populiacijos gausa reguliuojama vilkus medžiodami Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių nustatyta tvarka, kiekvienam medžioklės sezonui tvirtinant vilkų sumedžiojimo limitą.

35. Vilkų populiacijos gausos reguliavimas nevykdomas rezervatuose ir jų buferinės apsaugos zonose. Nacionaliniuose parkuose, telmologiniuose, ornitologiniuose ir botaniniuose-zoologiniuose draustiniuose, Žuvinto biosferos rezervate ir Vištyčio regioniniame parke vilkai gali būti paimti (sumedžioti) iš jų buveinių tik gavus leidimą Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2010 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-622 „Dėl Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta tvarka, siekiant šiame tvarkos apraše nurodytų tikslų.

36. Aplinkos ministerija, siekdama užtikrinti palankią vilko rūšies apsaugos būklę ir atsižvelgdama į apskaitos duomenis, mokslinius tyrimus ir mokslininkų pateiktas rekomendacijas, einamajam medžioklės sezonui iki spalio 15 d. patvirtina vilkų sumedžiojimo limitą, atsižvelgdama į šias sąlygas:

36.1. jeigu vilkų yra 100 ar mažiau individų – vilkai nemedžiojami;

36.2. kai populiacijos dydis didesnis nei 100 individų, bet nesiekia 250 individų, populiacijos naudojimas planuojamas taip, kad būtų užtikrintas jos tolygus augimas iki 250 individų. Sumedžiojimas planuojamas taikant rajonavimą pagal atliktos apskaitos rezultatus ir daromos žalos dydį bei pasiskirstymą. Sumedžiojimo limitas nustatomas iki 20 procentų nuo vilkų populiacijos dydžio;

36.3. kai populiacijos dydis didesnis nei 250 individų, bet nesiekia 500 individų, populiacijos naudojimas planuojamas taip, kad būtų užtikrintas jos ilgalaikis stabilumas šiose ribose. Sumedžiojimo planavimui gali būti taikomas rajonavimas. Sumedžiojimo limitas nustatomas iki 20 procentų nuo vilkų populiacijos dydžio. Nustatytas vilkų sumedžiojimo limitas gali būti koreguojamas atsižvelgiant į vilkų daromos žalos ūkiniams gyvūnams dydį ir jos pasiskirstymą. Tam būtinas atskiras sprendimo pagrindimas;

36.4. jeigu vilkų yra 500 ar daugiau individų, populiacijos naudojimas planuojamas taip, kad būtų užtikrintas jos tolygus sumažinimas ir išlaikymas 250–500 individų ribose;

36.5. tais metais, kai šio plano 26 punkte nurodyta vilkų populiacijos apskaita visoje šalies teritorijoje nevykdoma, o ankstesnių metų apskaitos, dalinėse vilkų apskaitose nustatytos tendencijos ir sumedžiojimo rezultatai rodo, kad apskaičiuota populiacija yra 250–500 individų ribose, nustatomas toks pat kaip praeitų metų vilkų sumedžiojimo limitas arba jis proporcingai sumažinamas, atsižvelgiant į dalinėse apskaitose nustatytą populiacijos mažėjimą ir/arba į sumažėjusią vilkų padarytą žalą ūkiniams gyvūnams (vertinant vilkų padarytą žalą ūkiniams gyvūnams per praeitų ir einamųjų metų laikotarpius nuo sausio 1 d. iki rugsėjo 1 d. pagal savivaldybių administracijų pateiktus duomenis);

36.6. dėl kitų nei medžioklė prižasčių einamajame medžioklės sezone žuvę vilkų individai, nepriklausomai nuo jų žuvimo momento ir priežasties, turi būti įskaičiuojami į medžioklės sezonui nustatytą vilkų sumedžiojimo limitą;

37. Sumedžiojimo limito naudojimą prižiūri Aplinkos ministerija, o jį išnaudojus anksčiau nei pasibaigia leistinas vilkų medžioklės terminas – nutraukia vilkų medžioklės sezoną.

38. Vilkų epizootijų atveju vilkų populiacijos gausos reguliavimas gali būti vykdomas neatsižvelgiant į medžioklės terminus ir nustatytus sumedžiojimo limitus.

39. Ne leistino vilkų medžioklės termino metu vilkai gali būti paimti (sumedžioti) iš jų buveinių tik gavus leidimą Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

V. VILKO APSAUGOS PLANO TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR PRIEMONĖS

40. Pagrindinis ilgalaikis vilkų populiacijos valdymo ir apsaugos tikslas – užtikrinti palankią vilko rūšies, atliekančios savo ekologinį vaidmenį natūraliose buveinėse, apsaugos būklę, kartu išsaugant maksimaliai taikų šių plėšrūnų sambūvį su žmogumi.

41. Rūšies genetinei įvairovei bei ekologiniam efektyvumui užtikrinti turi būti leidžiama vilkams užimti kiek įmanoma didesnę tinkamų buveinių plotą šalyje, o paplitimas ribotinas tik tose teritorijose, kuriose kyla neišvengiami ir netoleruotino intensyvumo konfliktai su žmogaus ūkiniais interesais. Populiacijos valdymo priemonės neturi sąlygoti vilkų išnaikinimo vietiniu mastu. Siektina palaikyti kiek įmanoma tolygesnį pasiskirstymą populiacijos viduje ir užtikrinti susisiekimą su kaimyninių šalių populiacijomis.

42. Atsižvelgiant į iškeltus tikslus, esamą vilkų populiacijos būklę ir kylančias grėsmes keliami šie uždaviniai:

42.1. rūšies populiacijos apsauga;

42.2. rūšies buveinių apsauga;

42.3. vilkų daromos žalos valdymas ir konfliktų sprendimas;

42.4. stebėseną ir tyrimai;

42.5. švietimas ir informavimas;

42.6. veiksmų koordinavimas.

5 lentelė. Apsaugos priemonių planas pagal pagal jų prioritetą (A-svarbi, B-vidutiniškai svarbi, C-nebūtina)

Uždavinys	Priemonė	Prioritetas
Rūšies populiacijos apsauga	Vilko populiacijos gausos reguliavimo kontrolė	A
	Kova su brakonieravimu	A
Rūšies buveinių apsauga	Trikdymo prevencija	B
	Žvėrių perėjimo vietos per kelius, fragmentuojančius buveines	C
Vilkų daromos žalos valdymas ir konfliktų sprendimas	Ūkinių gyvūnų apsauga ir žalos prevencija	A
	Žalos kompensavimas	A
Stebėseną ir tyrimai	Vilkų medžioklė išimtiniais atvejais	A
	Vilko populiacijos būklės stebėseną	A
	Buveinių kokybės stebėseną	C
	Visuomenės nuomonės stebėseną	A
	Statistikos apie sumedžiotus ir žuvusius vilkus rinkimas, skelbimas	A
	Žalos statistikos rinkimas	A
Švietimas ir informavimas	Moksliniai tyrimai	A
	Visuomenės informavimas apie vilko populiacijos būklę ir jos apsaugą	A
	Edukacinės programos specifinėms interesų grupėms	A
Veiksmų koordinavimas	Tarpinstitucinis koordinavimas	A
	Tarptautinis bendradarbiavimas	A

43. Šio plano apsaugos priemonių pagrindimas, jų įgyvendinimo terminai ir už įgyvendinimą atsakingos institucijos pateiktos Vilko (*Canis lupus*) apsaugos plano priemonių įgyvendinimo plane (3 priedas). Apsaugos priemonių plane (5 lentelė) nurodomos priemonės pagal priemonių prioritetą.

VILKO POPULIACIJOS APSKAITOS PAGAL PĒDSAKUS METODIKA

1. Vilko populiacijos apskaita pagal pėdsakus (toliau – apskaita) atliekama skaičiuojant vilko pėdsakus sniege.
2. Apskaitos laikas nustatomas vasario–kovo mėnesiais, esant nuolatinei, naujai sniego dangai.
3. Apskaita kartojama du kartus, kas trys – keturios dienos.
4. Apskaitos dieną būtina derinti tik tarp bloko viduje esančių miškų urėdijų. Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus vykdymo blokai pateikti Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus metodikos 1 paveikslėlyje.

1 pav. Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus vykdymo blokai

5. Apskaitos duomenys registruojami apskaitos metu Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus anketoje (4 priedas) ir žemėlapyje, vilkų pėdsakai fotografuojami.
6. Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus anketa pildoma pėdsakų radimo vietų žymėjimo žemėlapyje metu:
 - 6.1. stulpelyje „Nr.“ įrašomas pėdsako aptikimo vietos numeris. Šis numeris turi sutapti su numeriu žemėlapyje;
 - 6.2. stulpelyje „Individų skaičius“ – vilkų individų skaičius, nustatytas pagal pėdsakus sniege;
 - 6.3. stulpelyje „Kvartalo Nr.“ – miško kvartalo, kuriame rasti pėdsakai, numeris. Jei rasta ant ribos, tai nurodomas miško kvartalas į kurį vilkas nuėjo;
 - 6.4. stulpelyje „Šviežumas“ – ar pėdsakai švieži (iki paros senumo), ar seni;
 - 6.5. stulpelyje „Kokybė“ – rastų vilkų pėdsakų kokybė: ryškūs, neryškūs, tačiau neabejotinai atpažinti, arba abejotini;

6.6. stulpelyje „Pastabos“ – bet kokia kita svarbi informacija apie aptiktus pėdsakus (jauniklius, šalia rastas plėšrūno grobio liekanas ir kita);

6.7. net ir neaptikus vilko pėdsakų, būtina grąžinti formą su užpildytais 7 girininkijos kontaktais, oro sąlygų charakteristikos duomenimis ir pastabose parašyti „Nerasta“.

7. Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus anketos pildymo pavyzdys pateiktas 2 paveikslėlyje.

Miškėnų miškų urėdija, Girėnų girininkija					
(miškų urėdijos ir girininkijos pavadinimas)					
VILKO POPULIACIJOS APSKAITOS PAGAL PĖDSAKUS ANKETA					
Oro sąlygų charakteristika (užpildyti ir/ar reikiamus pabraukti)					
2014-02-27, Oro temperatūra:-3..... °C. Sniego storis:3-6..... cm.					
(apskaitos data)					
Paskutinį kartą snigo: .. <i>vasario</i> .. mėn. ...25. dieną / prieš .. val. / sninga apskaitos metu.					
Aptikti ir atpažinti pėdsakai					
Nr.	Individu skaičius	Kvartalo Nr.	Šviežumas (švieži/ seni)	Kokybė (ryškūs/ neryškūs/ abejotini)	Pastabos
N1	3	5	švieži	ryškūs	Pasekiau apie 100 m. Radau išsiskyrimą į 3.
N2	1	13	seni	neryškūs	
N3	2	32	švieži	ryškūs	Sekiau apie 200 m. Radau kelis išsiskyrimus į 2.
N4	2	33	švieži	ryškūs	Pėdsakai kuri laiką ėjo kvartaline linija
Komentarai ir pastebėjimai: šioje girininkijoje ir gretimoje girininkijoje nuolat laikosi 4 vilkų šeima					
Apskaitą atliko Girininkas (Pareigų pavadinimas)			(Parašas)		Vardenis Pavardenis (Vardas ir pavardė)

2 pav. Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus anketos pildymo pavyzdys.

8. Registruojant apskaitos duomenis žemėlapyje:

8.1. žymėjimai daromi tušinuku, parkeriu ar pieštuku (markeris nenaudotinas);

8.2. žemėlapiu viršuje nurodomas VĮ miškų urėdijos, girininkijos pavadinimas ir apskaitos data;

8.3. nueitas maršrutas pažymimas ištisine linija;

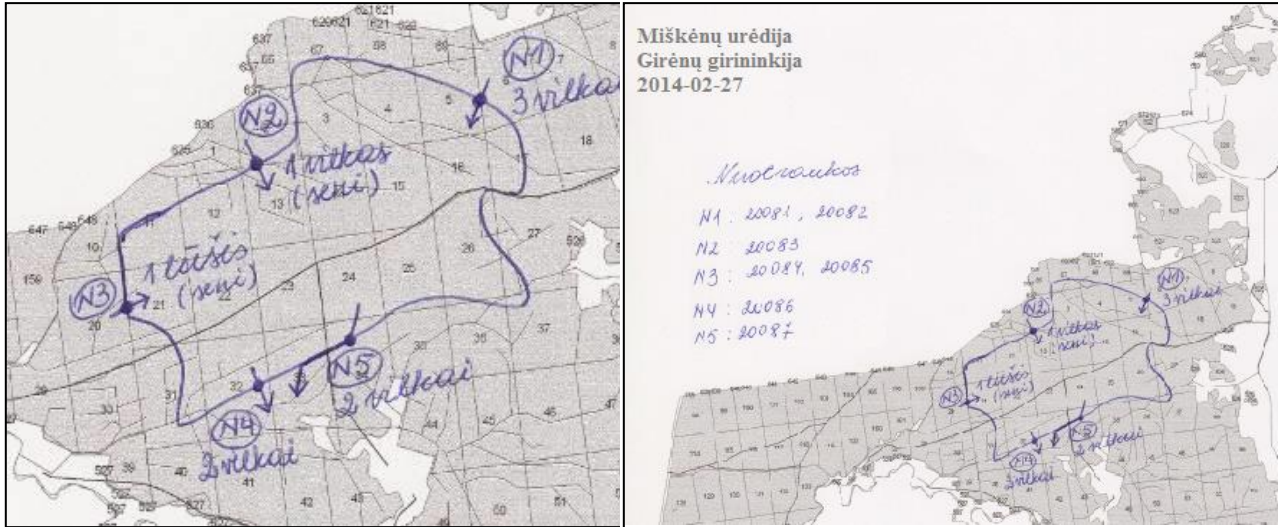
8.4. vieta, kurioje rasti pėdsakai, žemėlapyje pažymima tašku. Šalia parašomas apibrauktas eilės numeris (numeruojama iš eilės: N1, N2, N3 ir t.t.). Numeriai suteiks galimybę susieti žemėlapi su anketa;

8.5. gyvūnų judėjimo kryptis nurodoma rodyklėmis. Šalia parašomas nustatytas individų skaičius (pavyzdžiui, 2 vilkai);

8.6. jei pėdsakai seni, tai skliausteliuose įrašoma „(Seni)“;

8.7. ji fotografuojama, tai susijusių nuotraukų numeriai parašomi tame pačiame žemėlapyje laisvesnėje vietoje. Su pėdsakų radimo vietomis susiejama naudojant numerius.

9. Vilkų pėdsakų registravimo žemėlapyje pavyzdys pateiktas 3 paveikslėlyje.

3 pav. Vilkų pėdsakų žymėjimo žemėlapyje pavyzdys.

10. Fotografuojant vilkų pėdsakus:

- 10.1. kiekvienoje pėdsakų radimo vietoje nufotografuojamas vienas pėdsakas (pėda) ir visa pėdsakų eilė;
- 10.2. būtina nufotografuoti vilko pėdsakų eilės išsiskyrimo vietas;
- 10.3. pavienius pėdsakus fotografuoti tik su šalia pridėta liniuote (geriausia – medine, kuri yra gerai matoma sniege). Taip pat galima padėti liniuotę tarp pėdsakų eilėje, kad galima būtų išmatuoti žingsnį;
- 10.4. fotoaparato objektyvą fotografuojant laikyti tiesiai virš pėdsako stačiu kampų;
- 10.5. fotografuoti ryškiausius, aiškiausius matomus pėdsakus;
- 10.6. nuotraukų numerius užrašyti žemėlapyje kaip pastabas.
11. Vilkų pėdsakų fotografavimo pavyzdžiai pateikti 4 paveikslėlyje.

Vienas pėdsakas (pėda)

Pėdsakų eilė

Pėdsakų eilės išsiskyrimas

4 pav. Vilkų pėdsakų fotografavimo pavyzdžiai.

12. Už apskaitos duomenų teisingumą ir pagrįstumą atsako girininkas arba kitas atsakingas apskaitos vykdytojas pasirašydamas anketas.

13. Apskaitos dieną patikrinama teritorija ir anketoje ir žemėlapyje pažymimi vilkų buvimo vietoje įrodymai – švieži, iki vienos paros senumo, vilkų pėdsakai bei jų radimo vietos. Būtina nurodyti vilkų skaičių. Rekomenduojama pasekti šviežiais pėdsakais iki vilkams išsiskiriant ir jų skaičių vertinti tokioje vietoje.

14. Jei snigo seniau, anketoje nurodomi ir senesni kaip vienos paros, tačiau akivaizdžiai atpažįstami pėdsakai.

15. Pėdsakų radimo vietoms nurodomas miško kvartalo numeris. Jei pėdsakų daug, radimo vietas (kvartalo numerį) galima papildomai surašyti kitoje lapo pusėje.

16. Plotų patikrinimą patariama pradėti nuo vietų, kur pagal ankstesnę patirtį tikimasi surasti vilkų pėdsakus.

17. Rekomenduojami tikrinimo maršrutai turi būti uždari, apskritimo, trikampio ar stačiakampio formos, nebūtinai sutampantys su miškų masyvo ar eiguvos ribomis. Maršruto ilgis 9–12 km.

18. Pirmąją patikrinimo dieną, jeigu vieta ir situacija tam tinkama, rastus pėdsakus reikia užtrinti. Antrojo patikrinimo metu pažymimi tik švieži pėdsakai.

19. Jeigu tikrinamoje teritorijoje vilkų pėdsakų apskaitos dieną nerasta, apie tai irgi įrašoma apskaitos anketoje.

20. Užpildytas anketas, žemėlapius ir nuotraukas apskaitų vykdytojai per 3 darbo dienas po antrosios patikrinimo dienos perduoda VĮ miškų urėdijoms, kurios per 10 darbo dienų jas pateikia Generalinei miškų urėdijai.

21. Apskaitos duomenis Generalinė miškų urėdija su apskaitą vykdančių institucijų atstovais pateikia Valstybinei miškų tarnybai apibendrinimui.

VILKŲ MOKSLINIAI TYRIMAI 1958–2010 METAIS

Iki 1970	Tirta vilkų biologija, mityba, gausumas ir paplitimas Prūsaitė, J. 1961a. Lietuvos vilkų morfologinė charakteristika ir jų paplitimas. Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai, serija C, 1(24): 161–176; Prūsaitė, J. 1961b. Lietuvos vilkų mityba ir veisimasis. Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai, serija C, 1(24): 177–191.
1988	Vilkų biologijos, ekologijos apibendrinimas Prūsaitė, J. (red.). 1988. Lietuvos fauna. Žinduoliai. Vilnius: 215–218.
1999	Vilkų populiacijos būklės įvertinimas iš medžiotojų ir miškininkų vykdytų apskaitų duomenų Bluzma, P. 1999. Estimation of the state of lynx and wolf populations in Lithuania. <i>Acta Zoologica Lithuanica</i> 9 (1): 34–41.
1999	Vilkų paplitimo apibendrinimas Balčiauskas L., Trakimas G., Juškaitis R., Ulevičius A., Balčiauskienė L. 1999. Lietuvos žinduolių, varliagyvių ir roplių atlasas. Antras papildytas leidimas. [Atlas of Lithuanian mammals, amphibians and reptiles. 2nd ed]. Vilnius. 120 p.
1999	Pirmieji vilkų monitoringo tyrimai Bluzma, P. 2000. Large predatory mammals in Lithuania: abundance dynamics, distribution, population density. <i>Proceedings of the fourth Baltic theriological conference</i> . Tallinn: 35–41; Bluzma, P., Baleišis, R. 2001. Monitoring of the large carnivores in Lithuania: experience and first results. <i>Proceedings of BLCI symposium "Human dimensions of large carnivores in Baltic countries"</i> : 55–62.
1998–2011	Vilkų žalos įvertinimas Projektas „Large carnivores in northern landscapes: an interdisciplinary approach to their regional conservation“ Andersone Ž., Balčiauskas L., Valdmann H. 2001. Human-Wolf Conflicts in the East Baltic – Past, Present, and Future. In: <i>Wildlife, Land and People: Priorities for the 21st Century</i> . Eds. R. Field, R.J. Warren, H. Okarma, P.R. Sievert: 196–199.; Balčiauskas L., Balčiauskienė L., Volodka, H. 2002. Preliminary assessment of damage caused by the wolf in Lithuania. <i>Acta zoologica Lituanica</i> , 12(4): 419–427.; Linnell J.D.C., Andersen R., Andersone Ž., Balčiauskas L., Blanco J.K., Boitani, L., Brainerd, S., Breitenmoser, U., Kojola, I., Liberg O., Loe J., Okarma H., Pedersen H.C., Promberger C., Sand H., Solberh E., Valdmann H., Wabaken P. 2002. The fear of wolves: A review of wolf attacks on humans. NINA Oppdragsmelding 731, NINA NIKU Stiftelsen for naturforskning og kulturminneforskning: 65 p. Balčiauskas L., Volodka H. 2005. Wolf damage in Lithuania meets EU requirements on carnivore protection. Abstracts of the Plenary, Symposium, Poster and Oral papers presented at IMC 9 IX International Mamological Congres: 230.; Balčiauskas, L., Balčiauskienė, L. 2006. Wolf damage to livestock breeders and humans – historical overview of Lithuania. Presentation in: FRAP conference “Management of Conflicts between wildlife and human resource use”, Leipzig, Germany, 2006 01 25–27.; R. Špinkytė-Bačkaitienė, K. Pėtelis. 2011. Wolf Depredation on Livestock in Lithuania in 2009 and 2010. The Fifth International Scientific conference "Rural Development 2011 " : proceedings. Vol. 5, b. 2, p. 149-155.

2000–2005	Vilkų paplitimo įvertinimas (miškininkų apklausa). Projektas „Large carnivores in northern landscapes: an interdisciplinary approach to their regional conservation“
2002	Vilkų populiacijos valdymo plano parengimas Balčiauskas L., Stončius D. 2001. Vilkų populiacijos valdymo plano metmenų paruošimas. Projekto “Approximation of Lithuanian capacity, policies and procedures on Nature Protection to EU requirements, with particular focus on implementation of the EEC Habitats Directive (92/43) and the EEC Birds Directive (79/409)” ataskaita. Vilnius: 1–55 p.; Balčiauskas L. 2002. Possibilities of the development of the wolf population management plan for Lithuania. <i>Acta zoologica Lituania</i> , 12(4): 410–418.
2003–2004, 2008	Vilkų populiacijos monitoringas Aplinkos apsaugos agentūros tinklapis: 2009-04-28, http://gamta.lt/cms/index?rubricId=a5e7580d-29bc-45c5-b3a4-111afe0ca8cf .
2004	Dalinė vilkų apskaita Bukelskis, E., Pėtelis, K., Tijušas, E. 2004. Elninių žvėrių, vilkų ir lūšių apskaitos rezultatai. <i>Medžiotojas ir medžioklė</i> , 3: 32–33.
2001–2010	Visuomenės nuomonės apie stambiuosius plėšrūnus tyrimai Projektas „Large carnivores in northern landscapes: an interdisciplinary approach to their regional conservation“ Balčiauskas, L. 2001. Human dimensions of the large carnivores in Lithuania – general overview of the survey results from 1999-2001. In: Proceedings of BLCI symposium “Human dimensions of large carnivores in Baltic countries”: 7–27. Šiauliai University; Balčiauskas L., Volodka H. 2001. Some aspects of human dimensions of large carnivores in North-west Lithuania. In: Proceedings of BLCI symposium “Human dimensions of large carnivores in Baltic countries”: 92–102.; Balčiauskienė L., Balčiauskas L. 2001. Threat perception of large carnivores: are there sexual differences? In: proceedings of BLCI symposium “Human dimensions of large carnivores in Baltic countries”: 64–76.; Balčiauskas, L., Randveer, T., Volodka, H. 2005. Influence of place of residence and possible property loss on large carnivore acceptance in Estonia and Lithuania. <i>Acta Biol. Univ. Daugavpil.</i> , 5(1): 47-53.; Balčiauskas, L., Kazlauskas, M., Randveer, T. 2010. Lynx Acceptance in Poland, Lithuania, and Estonia <i>Estonian Journal of Ecology</i> 59, 1, 52–61.; Kazlauskas, M. 2010. Visuomenės nuomonė apie Lietuvos stambiuosius žinduolius, jų populiacijų valdymą ir apsaugą. Daktaro disertacijos santrauka. Vilnius.
2001–2013	Vilkų apsaugos problemų mokslinis įvertinimas Kull T., Pencheva V., Petrovič F., Eliaš P., Hemle K., Balčiauskas L., Kopacz M., Zajickova Z., Stoianovic V. 2004. Agricultural landscapes. In: “Conflicts between human activities and the conservation of biodiversity in agricultural landscapes, grasslands, forests, wetlands and uplands in the Acceding and Candidate Countries (ACC).” A report of the BIOFORUM project, March 2004. Eds. Young J., Halada L., Kull T., Kuzniar A., Tartes U., Uzunov Y. and Watt A.: 10–20.; Balčiauskas L. 2005. Large carnivores in Lithuania: Changing habitats, population numbers and public acceptance. Abstracts of the Plenary, Symposium, Poster and Oral papers presented at IMC 9 IX International Mamological Congress: 229.; Balčiauskas, L., Randveer, T., Volodka, H. 2005. Some aspects of large carnivore acceptance in the Baltic countries: comparisons between Estonia and Lithuania. 3rd International conference ‘Research and conservation of biological diversity in Baltic region’, book of abstracts: 26–27. Daugavpils.; Balčiauskas, L., Randveer, T., Volodka, H.

-
2005. Influence of place of residence and possible property loss on large carnivore acceptance in Estonia and Lithuania. *Acta biologica universitatis Daugavpiliensis* 5(1): 47–53.; Kavaliauskaitė K., Balčiauskas L., Volodka H. 2005. Environmental position of Lithuanian hunters. *Acta Zoologica Lituanica* 15(3): 271–275.; Balčiauskas L., Volodka H., Kazlauskas M. 2007. Wolf conservation and acceptance: comparison of South East Lithuania and North East Poland. *Acta biologica universitatis Daugavpiliensis Supplement 1*: 20–27.; Balčiauskas, L. 2008. Human-Wolf Coexistence in the Baltic. In: POTTS, R. G. & HECKER, K. (eds.): Proceedings of the International Symposium “Coexistence of Large Carnivores and Humans: Threat or Benefit?” Belgrade: 68–72.; Špinkytė-Bačkaitienė, R., Pėtelis, K. 2009. Vilkų populiacijos būklė pagal 2005–2009 metų sumedžiojamą. *Žmogaus ir gamtos sauga 2009. Tarptautinės mokslinės – praktinės konferencijos medžiaga*. 3 –oji dalis: 57–59.; Špinkytė-Bačkaitienė, R., Pėtelis K. 2012. Diet Composition of Wolves (*Canis lupus* L.) in Lithuania. *Acta Biol. Univ. Daugavp.*, 12 (1): 100–105.; Balčiauskas, L., Kawata, Y. 2009. Estimation of carrying capacity and growth rate of wolf in Lithuania. *Acta Zoologica Lituanica*, 19 (2): 79–84.; Špinkytė-Bačkaitienė, R., Pėtelis K. 2013. Possibilities of the improvement of the annual wolf number assessment in Lithuania. *Acta Biol. Univ. Daugavp.*, 13 (1): 127–132.; R. Špinkytė-Bačkaitienė, K. Pėtelis. 2013. The Quality of Wolf Population in Lithuania According to Hunting in 2005-2013. The Sixth International Scientific conference "Rural Development 2013: Innovations and Sustainability" : proceedings. Vol. 6, b. 3, p. 481–485;
-
- 2009–2010 Vilkų genetiniai tyrimai
„Vilkų populiacijos genетinių tyrimų ir apskaitos atlikimas“, GTC ataskaita
Špinkytė-Bačkaitienė R., Pėtelis K. 2009. Ar Lietuvoje gyvena vilkų ir šuns hibridai. *Medžiotojas ir medžioklė* 5 (141): 35–36.
-
- 2006, 2007, 2008, 2010, 2011 Visuotinė vilkų apskaita (GTC koordinuojant atlikta miškininkų visose šalies girininkijose)
Balčiauskas, L. 2006. Large carnivore numbers and distribution in Lithuania: conflict between protection requirements and admissibility. Presentation in: FRAP conference “Management of Conflicts between wildlife and human resource use”, Leipzig, Germany, 2006 01 25–27.; Balčiauskas, L., Balčiauskienė, L. Volodka, H. 2006. If wolf is disappearing – what do people say? Presentation in: FRAP conference “Management of Conflicts between wildlife and human resource use”, Leipzig, Germany, 2006 01 25–27.; Balčiauskas L. 2008. Wolf numbers and distribution in Lithuania and problems of species conservation. *Annales Zoologici Fennici* (45): 329–334.; Balčiauskas L., Kazlauskas M. 2008. Wolf numbers and public acceptance in different regions of Lithuania. *Acta Biol. Univ. Daugavp.*, 8(1): 95–100.; Špinkytė-Bačkaitienė, R., Pėtelis, K. 2009. Vilkų populiacijos būklė pagal 2005–2009 metų sumedžiojamą. *Žmogaus ir gamtos sauga 2009. Tarptautinės mokslinės – praktinės konferencijos medžiaga*: 57 – 59.
-

VILKO (*CANIS LUPUS*) APSAUGOS PLANO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Priemonė	Veiksmai	Pagrindimas	Atsakinga / įgyvendinanti institucija, terminai
1. Vilko populiacijos gausos reguliavimo kontrolė	Vilkų medžioklės reglamentavimas (teritorijos, kuriose vilkai nemedžiojami, medžioklės sezono trukmė, medžioklės būdai ir metodai, metinio vilkų sumedžiojimo limitų tvirtinimas)	Vilko populiacijos gausos reguliavimo kontrolė ir limituota vilkų medžioklė būtinos siekiant užtikrinti demografinį ir genetinį populiacijos gyvybingumą, sudaryti sąlygas gyventi nesuardytos socialinės struktūros ir natūralaus elgesio vilkų šeimoms	Aplinkos ministerija. Nuolat.
2. Kova su brakonieriaavimu	Laukinės gyvūnijos naudojimo kontrolė, galimų brakonieriaavimo atvejų išaiškinimas ir viešinimas	Galimų brakonieriaavimo atvejų išaiškinimas ir paviešinimas – efektyvi priemonė, kad nelegaliai medžioklei būtų sudaryta visuomenės nepakantumo nuomonė	Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba, regionų aplinkos apsaugos departamentai. Nuolat
3. Trikdymo prevencija	Transporto priemonių eismo ir miško kelių tinklo plėtros miškingose teritorijose ribojimas atsižvelgiant į teritorijos statusą ir paskirtį, gyventojų ir vykdomos ūkinės veiklos (miškininkystės) poreikius	Žmonių sąlygojamas trikdymas neigiamai veikia vilkų buveinių kokybę. Vilkai trikdymui jautriausi rujos, jauniklių atsivedimo ir auginimo laikotarpiu	VĮ miškų urėdijos, savivaldybių administracijos. Nuolat.
4. Žvėrių praėjimo vietos per kelius, fragmentuojančius buveines	Rekomendacijų dėl žvėrių praėjimo vietų (žaliųjų tiltų) įrengimo tiesiant ar rekonstruojant magistralinius kelius Lietuvoje parengimas.	Dideles apkrovas turinčių kelių, kuriuose taikomi užtvėrimai nuo žvėrių, tinklas daro neigiamą įtaką vilkų (ir kitų rūšių) gyvenamosios vietos pasirinkimui, susisiekimui tarp buveinių, subpopuliacijų ir žvėrių judėjimui	Aplinkos ministerija. Iki 2019-12-31.
5. Ūkinių gyvūnų apsauga ir žalos prevencija	1. Informacijos ūkininkams (skrajutės, bukletai, specialus žinynas) apie ūkinių gyvūnų auginimo praktiką ir apsaugos priemonių taikymą parengimas ir platinimas. 2. Finansinės paramos teikimo įsigyjant ir diegiant apsaugos priemones metodikos parengimas.	Efektyviausia priemonė spręsti žalos ūkininkams problemą – taikyti specialią gyvūnų auginimo praktiką ir naudoti apsaugos priemones. Žalos prevencija skatintų palankesnę visuomenės požiūrį į vilkus	1. Aplinkos ministerija, Žemės ūkio ministerija, nevyriausybinės organizacijos. Nuolat. 2. Aplinkos ministerija kartu su Žemės ūkio ministerija. Iki 2015-06-01.
6. Žalos	1. Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio	Laukinių plėšrūnų ūkininkams daroma žala	1. Aplinkos ministerija

Priemonė	Veiksmai	Pagrindimas	Atsakinga / įgyvendinanti institucija, terminai
kompensavimas	<p>pasėliams, ūkiniams gyvūnams ir miškui apskaičiavimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir žemės ūkio ministro 2013 m. spalio 1 d. įsakymu Nr. D1-723/3D-669 „Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. rugsėjo 23 d. įsakymą Nr. 486/359 „Dėl Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“, tikslinimas.</p> <p>2. Ūkiniams gyvūnams padarytos žalos kaltininko (vilkas, šuo, kitas plėšrūnas) identifikavimo metodinės medžiagos parengimas ir mokymai.</p>	<p>lemta neigiamą požiūrį į vilką ir žemesnį plėšrūno apsaugos idėjų priimtumą. Žalos kompensavimas turėtų būti susietas su apsaugos ir prevencijos priemonių taikymo skatinimu ir finansine parama</p>	<p>kartu su Žemės ūkio ministerija. Iki 2015-06-01.</p> <p>2. Aplinkos ministerija kartu su Žemės ūkio ministerija ir nevyriausybėmis organizacijomis. Iki 2015-12-31.</p>
7. Vilkų medžioklė išimtiniais atvejais	<p>Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto aplinkos ministro 2010 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-622 „Dėl Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, patikslinimas</p>	<p>Išimtinė (ne medžioklės sezono metu) ir operatyvi probleminių vilkų individų medžioklė padėtų efektyviau spręsti vilkų daromos žalos problemas</p>	<p>Aplinkos ministerija. Iki 2014-10-15.</p>
8. Vilko populiacijos būklės stebėseną	<p>1. Vilko populiacijos apskaitos valstybiniuose miškuose ir rezervatuose organizavimas.</p> <p>2. Vilko populiacijos apskaitos visų nuosavybės formų miškuose organizavimas.</p> <p>3. Patikslinti Valstybinės aplinkos monitoringo programos įgyvendinimui skirtus dokumentus, kad vilko populiacijos apskaitos taptų Valstybinės aplinkos monitoringo programos dalimi.</p> <p>4. Naujos metodikos sukūrimas ir įdiegimas siekiant didesnio vilko populiacijos apskaitos tikslumo ir patikimumo, vilkų šeimų skaičiaus įvertinimo, mažesnės priklausomybės nuo oro sąlygų žiemą–pavasari.</p>	<p>Priimant valdymo ir apsaugos sprendimus, svarbu remtis tikslia, objektyvia ir aktualia informacija apie vilko populiacijos būklę, gausą, paplitimą ir kitimo tendencijas</p>	<p>1. Generalinė miškų urėdija ir Valstybinė miškų tarnyba. Kasmet.</p> <p>2. Generalinė miškų urėdija ir Valstybinė miškų tarnyba. Kas 5 metai.</p> <p>3. Aplinkos apsaugos agentūra. Pagal monitoringo planą.</p> <p>4. Aplinkos ministerija, mokslo institucijos su nevyriausybėmis aplinkosauginėmis organizacijomis. Iki 2016-12-31.</p>

Prieimonė	Veiksmai	Pagrindimas	Atsakinga / įgyvendinanti institucija, terminai
9. Buveinių kokybės stebėseną	Buveinių kokybės ir jos pokyčių stebėjimo sistemos sukūrimas vykdant Valstybinę aplinkos monitoringo programą	Vilkų apsaugos užtikrinimui būtina išsaugoti jų buveines, todėl periodiškai reikia įvertinti buveinių kokybę	Mokslo institucijos ir nevyriausybines organizacijos. Nuolat.
10. Visuomenės nuomonės stebėseną	Visuomenės nuomonės tyrimas	Daug dalis valdymo ir apsaugos priemonių yra skirtos didinti vilko priimtinumą visuomenėje, todėl, vertinant taikytų priemonių veiksmingumą, būtina periodiškai patikimais metodais įvertinti visuomenės nuomonės pokyčius	Mokslo institucijos ir nevyriausybines organizacijos. Kas 3–5 metus, pradedant nuo 2015 m.
11. Statistikos apie sumedžiotus ir žuvusius vilkus rinkimas, skelbimas	1. Centralizuotas duomenų apie sumedžiotus vilkus (data, vieta, sumedžiojimo būdas, lytis, apytikslis amžius, išoriniai požymiai, svoris) rinkimas ir teikimas analizei, viešinimas. 2. Duomenų apie kitu būdu žuvusius vilkus dėl žmonių veiklos (žūtys keliuose, brakonieravimas) rinkimas ir teikimas analizei, viešinimas.	Duomenų apie vilkų sumedžiojimą ir žūtis surinkimas būtinas vertinant populiacijos būklę	Aplinkos ministerija. Nuolat.
12. Žalos statistikos rinkimas	Duomenų apie žalą ir išmokėtas kompensacijas surinkimas	Pagrindinė Lietuvoje deklaruojama vilkų nepriimtumo priežastis – žala ūkiniams gyvūnams. Neišsami informacija apie žalos mastą ir pasiskirstymą sudaro sąlygas neigiamam vilko įvaizdžio formavimui, sunkina tinkamų apsaugos priemonių parinkimą	Aplinkos ministerija, Žemės ūkio ministerija, savivaldybių administracijos. Iki 2014-12-31.
13. Moksliniai tyrimai	1. Šeimų dydžio, užimamų teritorijų ir jų naudojimo tyrimai. 2. Populiacijos struktūros tyrimai. 3. Buveinių kokybę veikiančių faktorių ir tinkamų buveinių tyrimas. 4. Sumedžiotų žvėrių kūnų ar jų mėginių perdavimas moksliniams tyrimams.	Nemažai žinių apie Lietuvos vilkus yra pasenusios ir nebeatitinka realybės. Moksliniam vilko populiacijos valdymo pagrindimui Lietuvoje reikia atnaujinti kai kuriuos duomenis, atlikti papildomus tyrimus	1-3. Mokslo institucijos, nevyriausybines organizacijos. Nuolat. 4. Medžioklės plotų naudotojai. Nuolat.
14. Visuomenės informavimas apie	Informacijos ir duomenų apie vilkus, jų populiacijos apsaugą (vilkų gausa, populiacijos paplitimas ir	Objektyvi ir patikima informacija apie populiaciją ir jos apsaugą svarbi užtikrinant	Aplinkos ministerija, nevyriausybines

Priemonė	Veiksmai	Pagrindimas	Atsakinga / įgyvendinanti institucija, terminai
vilko populiacijos būklę ir apsaugą	kaitos tendencijos, buveinės ir jų kokybė, visuomenės nuomonės tyrimų rezultatai, vilkų padarytos žalos statistika, žalos prevencijos ir kompensavimo priemonės, sumedžiojimas ir žūtys dėl kitų priežasčių, priimti ir taikomi apsaugos sprendimai) viešinimo sistemos sukūrimas	valdymo ir apsaugos skaidrumą, šviečiant visuomenę, įtraukiant ją į gamtosaugos aktualijas, didinant vilko priimtinumą	organizacijos. Nuolat.
15. Edukacinės programos specifinėms interesų grupėms	1. Medžiotojų rengimo medžiagos atnaujinimas ir papildymas pateikiant išsamią informaciją apie vilko įtaką žemės ir miškų ūkiui, medžiojamųjų gyvūnų populiacijoms, apie medžioklės įtaką vilko populiacijai, šeimų struktūrai ir pan. 2. Ūkininkų švietimas apie pažangaus ūkininkavimo vilkų gyvenamose vietose praktiką, apsaugos nuo vilkų priemones, žalos kompensavimo galimybes, vilką ir jo svarbą. 3. Visuomenės švietimas apie vilką kaip rūšį ir jo apsaugą.	Švietimas yra svarbi priemonė, užtikrinanti deramą visuomenės požiūrį į vilką ir daranti įtaką ilgalaikiam vilko populiacijos gyvybingumui	1. Aplinkos ministerija 2. ir 3. Mokslo institucijos, nevyriausybines organizacijos Nuolat.
16. Tarpinstitucinis koordinavimas	Vilko populiacijos apsaugai reikalingos informacijos surinkimo ir analizės, sprendimų priėmimo, tarpinstitucinio bendravimo koordinavimas	Plane numatytų priemonių (žalos registravimo, žalos kompensavimo, apskaitų ir tyrimų vykdymo, populiacijos būklės stebėjimo, brakonieravimo kontrolės ir kitų) įgyvendinimas priklauso nuo įvairių institucijų, todėl būtinas jų veiksmų koordinavimas, kad būtų užtikrintas plane numatytų priemonių efektyvumas	Aplinkos ministerija, Žemės ūkio ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija. Nuolat.
17. Tarptautinis bendradarbiavimas	1. Plano išvertimas į anglų kalbą ir pateikimas susipažinti Baltijos vilkų populiaciją saugančioms ir naudojančioms šalims (Latvija, Estija, Baltarusija, Lenkija). 2. Tarptautinės darbo grupės dėl vilkų apsaugos priemonių derinimo sudarymo inicijavimas.	Pagal Berno konvenciją ir „Didžiųjų plėšrūnų valdymo planų rengimo gaires“ vilko populiacijos reguliavimas turėtų būti vykdomas suderinus su kaimyninėmis šalimis	1. Aplinkos ministerija. Iki 2015-06-01. 2. Aplinkos ministerija. Iki 2015-12-31.

(Vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus anketos forma)

_____ (miškų urėdijos ir girininkijos pavadinimas)

VILKO POPULIACIJOS APSKAITOS PAGAL PĖDSAKUS ANKETA

Oro sąlygų charakteristika (užpildyti ir/ar reikiamus pabraukti)

....., oro temperatūra: °C. Sniego storis: cm.

(apskaitos data)

Paskutinį kartą snigo:m d. / prieš val. / sninga apskaitos metu.

Aptikti ir atpažinti vilkų pėdsakai

Nr.	Individų skaičius	Kvartalo Nr.	Šviežumas (švieži / seni)	Kokybė (ryškūs / neryškūs / abejotini)	Pastabos

Komentariai ir pastebėjimai:

.....
.....
.....

Apskaitą atliko

(Pareigų pavadinimas)

(Parašas)

(Vardas ir pavardė)

Pastaba. Jei trūksta vietos, galima pildyti kitoje lapo pusėje.